

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 1039-05-08 סילורה נ' בנק לאומי לישראל בע"מ ואח'

לפני כב' השופט פרופ' עופר גרוסקופף

התובעת

יפית סילורה

ע"י באי כוחה עו"ד גיל רון, עו"ד אהרן רבינוביץ
ועו"ד יעקב אביעד

נגד

הנתבעת

בנק לאומי לישראל בע"מ

ע"י באת כוחה עו"ד ליאת עיני-נצר

פסק דין

(אישור הסדר פשרה בתובענה ייצוגית)

לפני בקשה לאישור הסדר פשרה בתובענה ייצוגית המביא, לאחר התדיינות מורכבת, לסיום הליכים אשר נפרשו על פני למעלה לשש שנים. עניינה של התובענה בחיוב חשבונות הבנק של לקוחות בנק לאומי, אשר כנגדם נפתחו הליכי גביה בבתי משפט ובלשכות ההוצאה לפועל, בהוצאות משפטיות שלבנק לא הייתה זכות לחייב בגינם, ובריבית בגין הוצאות משפטיות העולה על הריבית הקבועה בחוק. מורכבותה של התובענה נובעת משני אלה: ראשית, הטענה לקיומם של חיובים שגויים מתייחסת למספר עצום של חשבונות בנק (כמאה אלף חשבונות), כאשר גודל החיובים השגויים, ככל שהם קיימים, משתנה מחשבון לחשבון; שנית, הנזק שנגרם בסופו של דבר לחברי הקבוצה בגין חיוב שגוי של חשבון הלקוח בבנק אינו ברור, לאור העובדה שבמקביל להתנהלות השוטפת בחשבון הבנק נוהלו בין הצדדים הליכי גביה, במסגרתם לא נפלו טעויות דומות. הסדר הפשרה המתוקן שהוגשו לאישורי מבקש להתמודד עם שני הקשיים הללו, ולהערכתי עושה כן בצורה המיטבית. לפיכך מצאתי לנכון לאשר את הסדר הפשרה המתוקן, והכל כמפורט בפסק דין זה.

א. עילות התובענה

1. העילות בגינן הוגשה התובענה נובעות משני עניינים, הנוגעים לאופן פעולתה של הנתבעת, בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "בנק לאומי" או "הבנק"), ביחס לחיוב בהוצאות גביה של חשבונות בנק, אשר בגין החוב שהצטבר בהם נפתחו הליכי גביה בבית משפט או בלשכת ההוצאה לפועל. שני העניינים הם אלה:

א. **חיוב שגוי בהוצאות משפטיות שלא אושרו על ידי רשות שיפוטית** (להלן: "חיוב שגוי בהוצאות משפטיות") - על פי סעיף 2 להוראות המפקח על הבנקים, נוהל בנקאי תקין 409: "תאגיד בנקאי לא יגבה ולא ידרוש שכר טרחה והוצאות משפטיות אחרות בקשר להליך משפטי, אלא בתום ההליכים המשפטיים וזאת בסכום שנפסק על ידי בית משפט או רשות שיפוטית אחרת, כשכר טרחת עורך דין והוצאות משפט". הוראה זו תואמת גם

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 1039-05-08 סילורה נ' בנק לאומי לישראל בע"מ ואח'

- 1 את ההלכה הפסוקה (ראו ת"א (מחוזי ת"א) 367/89 **חברת מ.ד.פ. מדיום דנסיטי**
- 2 **פיירבורד בע"מ נ' בנק המזרחי המאוחד בע"מ**, פ"מ תשנ"ב (3) 432 (1992) (השופט ורדה
- 3 אלשיך); בש"א (מחוזי ת"א) 8232/03 **לוק נ' בנק המזרחי המאוחד בע"מ**, פ"מ תשס"ג
- 4 (2) 901 (2005) (השופט עמירם בנימיני)). לטענת התובעת הבנק נוהג לחייב חשבונו של
- 5 לקוחות בהוצאות משפטיות שלא אושרו על ידי רשות שיפוטית, וזאת בניגוד לנוהל
- 6 ולהלכה הפסוקה. בנק לאומי לא חלק על כך שהדין אוסר עליו לחייב בהוצאות משפטיות
- 7 ללא אישור רשות שיפוטית, אלא טען כי הוא נוהג בהתאם לדין האמור, וכי ככל שחלה
- 8 שגה בעניין התובעת, ויתכן שגם במקרים נוספים, הרי שמדובר בטעויות אקראיות בלבד.
- 9
- 10 ב. **חייב בהוצאות ריבית שלא על פי חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א – 1961** (להלן: "
- 11 **חייב שגוי בריבית**") – הוצאות משפטיות שחויבו בחשבון הלקוח בבנק הצטרפו ליתרת
- 12 החובה הצבורה בחשבון, כאשר על יתרה זו הוסיף הבנק חיובי ריבית פיגורים בהתאם
- 13 להסכם שבין הלקוח לבנק (להלן: "**ריבית בנקאית**"). ואולם, לטענת התובעת, הבנק זכאי
- 14 לחייב בגין ההוצאות המשפטיות רק בהפרשי ההצמדה והריבית על פי פסיקת הרשות
- 15 השיפוטית והדין (להלן: "**ריבית חוקית**"). כתוצאה מכך, ככל שיש ממש בטענת התובעת,
- 16 חויבו חשבונו הבנק בריבית גבוהה מהמותר בגין ההוצאות המשפטיות, וזאת בשל כך
- 17 שהריבית החוקית נמוכה, במקרה הרגיל, מהריבית הבנקאית. בנק לאומי חלק גם על
- 18 הבסיס המשפטי של טענה זו, וגרס כי מכוח ההסכם בינו לבין הלקוח זכותו לחייב בריבית
- 19 בנקאית בגין הוצאות משפטיות, וכי הסכמה זו גוברת מכוח סעיף 6 לחוק פסיקת ריבית
- 20 והצמדה, על ההוראות בעניין ריבית חוקית.
- 21
- 22 2. ויובהר, כאשר נפתחים נגד לקוח הליכי הוצאה לפועל מתנהל במקביל לחשבון הלקוח בבנק גם
- 23 חשבון בהוצאה לפועל, אשר על פיו מתבצעת הגביה בהליכי הוצאה לפועל (להלן: "**חשבון**
- 24 **ההוצאה לפועל**"). אין חולק כי החיובים השגויים נושא תובענה זו, דהיינו החיוב השגוי
- 25 בהוצאות משפטיות והחיוב השגוי בריבית, בוצעו, ככל שבוצעו, אך ורק בחשבון הלקוח בבנק,
- 26 ולא בחשבון ההוצאה לפועל. לפיכך, חיוב שגוי מהסוג בו עוסקת תובענה זו לא הביא לכל
- 27 תקלה במסגרת הליכי הוצאה לפועל שנגקטו נגד הלקוח, ותוצאתו מתמצה בהצגה שגויה של
- 28 חיובי הלקוח לבנק בחשבון הבנק. כתוצאה מכך ככל שיחסי הבנק והלקוח הוסדרו במסגרת
- 29 הליכי ההוצאה לפועל, וחשבון הבנק נסגר בסיומם, לא ברור אם נגרם ללקוח נזק של ממש.
- 30 לעומת זאת, אם חשבון הבנק הוסיף להתנהל גם בתום הליכי ההוצאה לפועל (כגון שהלקוח
- 31 שילם את חובו בהוצאה לפועל, וסכום זה נזקף לזכותו בחשבון הבנק) או אם יחסי הבנק
- 32 והלקוח הוסדרו על בסיס חשבון הבנק (כגון שהושגה פשרה שהתבססה על חשבון הבנק של
- 33 הלקוח) הרי שהחיובים השגויים נושא תובענה זו גרמו נזק ללקוח (נזק שהיקפו אינו וודאי,
- 34 במיוחד במקרים בהם הושגה פשרה).
- 35
- 36

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 1039-05-08 סילורה נ' בנק לאומי לישראל בע"מ ואח'

ב. קיצור תולדות ההליך

- 1
- 2
3. הבקשה לאישור התובענה כייצוגית הוגשה ביום 6.5.2008, ונידונה לפני כבוד השופט אברהם יעקב. ביום 18.10.2009 נתן השופט יעקב החלטה המאשרת את ניהול התובענה כייצוגית ביחס לשני העניינים המתוארים לעיל, דהיינו חיוב שגוי בהוצאות משפטיות וחיוב שגוי בריבית, וזאת בעילות של הטעיה והתעשרות שלא על פי זכות שבדין.
4. בנק לאומי ביקש רשות להגיש ערעור על החלטה זו, ואולם בעקבות דיון שהתקיים בבית המשפט העליון ביום 27.7.2011 נמחקה הבקשה בהסכמת הצדדים, ותוך שמירת טענותיהם במסגרת ערעור על פסק הדין לכשיינתן (ראו רע"א 9314/09).
5. הצדדים ניהלו ביניהם משא ומתן ממושך, במסגרתו הסתייעו בשירותיו של עו"ד צבי אגמון כמגשר. ביום 10.2.2013 הגישו הצדדים לבית המשפט הסדר פשרה ובקשה לאישורו (להלן: "הסדר הפשרה המקורי").
6. התיק הועבר בשלב זה לטיפול. לאחר שני דיונים בהסדר הפשרה המקורי, וקבלת מסמך הבהרות (ראו הודעת הצדדים מיום 23.4.2013) ניתנה על ידי ביום 9.6.2013 החלטה בעניין פרסום הסדר הפשרה המקורי להתייחסויות ומינוי בודק. הבודק שמונה היה פרופ' אורן בר-גיל, מאוניברסיטת ניו-יורק (NYU) (להלן: "הבודק"). בהחלטת המינוי נקבע כי על הבודק לבחון את סבירות הסדר הפשרה תוך התייחסות להערכת היקף התופעה של חיובים שגויים, נאותות מנגנון הפיצוי ושווי ההטבה המוצעת. עוד נקבע כי לצורך הגדרת המדגם הנחוץ להערכת היקף התופעה (להלן: "המדגם") וניתוחו יהיה הבודק רשאי להסתייע בפרופ' ראיון בוב מאוניברסיטת ניו יורק, כיועץ (להלן: "היועץ").
7. להסדר הפשרה המקורי לא הוגשו כל התנגדויות מהציבור, ואף לא התקבלה כל הודעה של חבר קבוצה המבקש להוציאו מהסדר הפשרה (יצוין כי קודם להגשת הסדר פשרה המקורי, ביום 26.10.2009, הגיש אדם בשם יוסף הרמן בקשה לצאת מקבוצה. בקשתו אושרה באותו יום על ידי כבוד השופט אברהם יעקב). ההתייחסות היחידה שהתקבלה הייתה של היועץ המשפטי לממשלה, באמצעות באת כוחו, עו"ד גינת אריאל קצ'קו (להלן: "באת כוח היועם"ש"), אשר העירה מספר הערות, וביקשה כי עמדה כוללת מטעם היועם"ש תוגש לאחר קבלת ממצאי הבודק. בקשה זו נענתה בחיוב.
8. איסוף נתוני המדגם על ידי בנק לאומי, בהתאם להנחיות הבודק והיועץ, נמשכה זמן לא מבוטל, וזאת בשל כך שחייבה איסוף וניתוח נתונים שלא ניתן היה לשלוף "בלחיצת כפתור" ממערכות המחשוב של הבנק. כתוצאה מכך הוגש דו"ח הבודק רק ביום 23.1.2014. לאחר הגשת הדו"ח מסר הבנק כי מעיון בדו"ח מתברר כי נפלה טעות טכנית (שגיאת סימן) בהעברת

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 1039-05-08 סילורה נ' בנק לאומי לישראל בע"מ ואח'

- 1 חלק מהנתונים לבדוק, ולאחר תיקונה הועבר ביום 14.2.2014 דו"ח בודק מתוקן (להלן: "דו"ח
- 2 הבודק"). יצוין כי דו"ח הבודק הינו חסוי, ולא נסרק למערכת נט-משפט, וזאת מאחר שמצויים
- 3 בו נתונים המהווים מידע סודי של בנק לאומי. עותק של דו"ח הבודק נמסר עם זאת לבאי הכוח
- 4 המייצגים ולבאת כוח היועמ"ש (תוך מתן הרשאה להציגו לפני הגורמים המקצועיים במחלקה
- 5 הכלכלית בפיקוח על הבנקים).
- 6
- 7 9. דו"ח הבודק, אשר היה יסודי מעמיק ומאיר עיניים, כלל מספר המלצות לתיקונים מהותיים
- 8 בהסדר הפשרה המקורי. המרכזית שבהמלצות הללו נגעה למנגנון הפיצוי שהוצע בהסדר
- 9 הפשרה המקורי. על פי הצעת הצדדים, ההטבה שניתנה לחברי הקבוצה נקבעה כאחוז מהחוב
- 10 שהיה קיים בחשבון הלקוח בבנק במועד תיקון החשבון. דו"ח הבודק הצביע על כך שהמדגם
- 11 מלמד שאין קשר סטטיסטי מובהק בין יתרת החובה בחשבון הבנק של הלקוח לבין היקף
- 12 החיובים השגויים שבוצעו בחשבון. כנגזר מכך הוצע כי ההטבה תינתן בסכום אחיד, ולא כאחוז
- 13 מהחוב. עוד הצביע הבודק על כך שהיקף הזיכויים שיבוצעו על פי הסדר הפשרה המקורי עולה
- 14 בשיעור משמעותי מאד על ההיקף המוערך של החיובים השגויים (לפי הערכת הבודק הזיכוי
- 15 המוצע במסגרת הסדר הפשרה המקורי הוא בשיעור של פי 3 ויותר מאשר החיוב השגוי
- 16 הממוצע).
- 17
- 18 10. בעקבות דו"ח הבודק התקיימו שני דיונים בהשתתפות באי כוח הצדדים ובאת כוח היועמ"ש
- 19 במטרה לבחון שינוי הסדר הפשרה ברוח המלצות הבודק. בעקבות דיונים אלו הגישו הצדדים
- 20 ביום 16.6.2014 בקשה לאישור הסדר פשרה מתוקן, אשר עיקריו יפורטו להלן (להלן: "הסדר
- 21 הפשרה המתוקן"). יצוין כי בהסדר הפשרה המתוקן הותירו הצדדים שלושה עניינים להכרעת
- 22 בית המשפט, לפי סעיף 79א. לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד – 1984, לאחר שיגישו
- 23 לגביהם טיעונים בכתב.
- 24
- 25 11. ביום 19.6.2014 התקיים דיון בהסדר הפשרה המתוקן בהשתתפות באי כוח הצדדים ובאת כוח
- 26 היועמ"ש. בדיון זו הועלו מספר עניינים שיפורטו להלן, וניתנה לצדדים ולבאת כוח היועמ"ש
- 27 אפשרות להתייחס אליהם.
- 28
- 29 12. לאחר שעיינתי בהסדר הפשרה המתוקן ובטיעוני הצדדים, ובשים לב לאמור בדו"ח הבודק,
- 30 הגעתי למסקנה כי יש לאשר את הסדר הפשרה המתוקן, וזאת בהתאם למפורט בפסק דין זה.
- 31 להלן אתאר את עיקרי הסדר הפשרה המתוקן (לרבות הנושאים הדורשים את הכרעתי מכוחו)
- 32 ואת עמדת באת כוח היועמ"ש. לאחר מכן אבהיר מדוע הסדר הפשרה המתוקן עומד לדעתי
- 33 בהוראת סעיף 19(א) לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו – 2006, דהיינו הוא הסדר "ראוי, והוגן
- 34 וסביר בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה", וראוי לאשרו בתיקונים קלים שיפורטו בהמשך.
- 35 בשלב הבא אכריע בנקודות שנותרו פתוחות להכרעתי על דרך הפשרה, ובשלב האחרון אתייחס
- 36 לנושא הגמול ושכר הטרחה שיש לפסוק לתובעת ולבאי כוחה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 1039-05-08 סילורה נ' בנק לאומי לישראל בע"מ ואח'

ג. עיקרי הסדר הפשרה המתוקן

1
2
3 13. הסדר הפשרה המתוקן כולל התייחסות לשני עניינים מרכזיים: הסדרה עתידית (פרק ד1):
4 "התחייבות הבנק לעתיד" והסדרי תיקון ופיצוי בגין האפשרות שבוצעו חיובים שגויים בעבר
5 (פרק ד2): "תיקון יתרונות החובה בחשבונות חברי הקבוצה" וסעיף 15: "חברי הקבוצה הזכאים
6 לתשלום". כן כולל הסדר הפשרה הוראות לעניין יציאה מהקבוצה (פרק ה), מינוי ממונה (פרק
7 ו), מעשה בית דין (פרק ז), פרסומים (פרק ח), המלצות לעניין גמול ושכר טרחה (פרק ט)
8 ונושאים נוספים. להלן אתאר את הוראות הסדר הפשרה המתוקן בעניינים אלו, כאשר בכל
9 מקרה של סתירה בין התיאור הכלול להלן לבין נוסח הסדר הפשרה המתוקן, יגבר נוסח הסדר
10 הפשרה המתוקן (אלא אם מחקש הדברים עולה כוונה אחרת).

1. הסדרה עתידית

11
12
13
14 14. הסדר הפשרה המקורי כלל הוראות שתכליתן יצירת מנגנון שימנע היווצרות חיובים שגויים,
15 מהסוג בו עוסקת תובענה זו, מעתה ואילך. הוראות אלו אינן שונות במהותן מאלו הקבועות
16 בהסדר הפשרה המתוקן. כבר בראשית הדיון בהסדר הפשרה המקורי הבהרתי כי לשיטתי על
17 בנק לאומי להתחיל ביישום הוראות אלו בהקדם האפשרי, וללא קשר להליכי אישור הסדר
18 הפשרה. בנק לאומי קיבל עמדה זו, הודיע כי הוא יישם את ההוראות הנוגעות להסדרה עתידית
19 החל מיום 20.8.2013, ודיווח כי כך אכן עשה (ראו הודעת בנק לאומי מיום 23.9.2013).
20
21 15. ואלו עיקרי ההסדרים שנקבעו ביחס להסדרה עתידית:

22 א. בנק לאומי מצהיר ומתחייב כי "חשבונות לקוחות הבנק מחויבים וימשיכו להיות
23 מחויבים רק בהוצאות משפטיות שאושרו" (דהיינו רק ב"הוצאות משפטיות שנפסקו ו/או
24 שנקבעו ו/או שאושרו על ידי בית משפט ו/או לשכת ההוצאה לפועל במסגרת הליך
25 משפטי". ראו סעיף 6א) להסדר הפשרה המתוקן, וההגדרה שבסעיף 4).
26 ב. בנק לאומי מצהיר ומתחייב כי "החייבים [בהוצאות משפטיות] בחשבונות לקוחות הבנק,
27 המבוצעים ו/או שיבוצעו החל מיום 20.8.2013 ... נושאים/יישאו הפרשי הצמדה וריבית
28 חוקית, בהתאם לחוק פסיקת ריבית והצמדה, ממועד החיוב ועד התשלום המלא בפועל,
29 אלא אם בית המשפט או לשכת ההוצאה לפועל פסקו, קבעו או אישרו אחרת".
30

31 הערה: בסעיף 7 להסדר הפשרה המתוקן הובהר כי ההתחייבויות האמורות לעיל לא יחולו
32 במקרה בו קיים הסכם פרטני (קרי, שאינו חוזה אחיד) בו הוסכם אחרת, והכל בכפוף לכל דין.
33
34

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 1039-05-08 סילורה נ' בנק לאומי לישראל בע"מ ואח'

ג. חיובים בהוצאות משפטיות שיבוצעו החל מה- 20.8.2013, ופעולות בחשבונות הנוגעים אליהם, יתוארו בדפי החשבון הנשלחים ללקוח באופן הבא (או בצורה אחרת השומרת על העיקרון לפיו תיאור הפעולות משקף את מהותן): לצד חיוב יצוין "הוצ משפט"; לצד זיכוי הנובע מהעברה לחשבון נלווה יצוין "הע להוצ משפט"; לצד חיוב החשבון בגין סילוק בפועל של חיוב בגין הוצאה משפטית יצוין "סילוק הוצ משפט" (ראו סעיף 8 להסדר הפשרה המתוקן). כן הוסכם כי הבנק ימסור ללקוח הודעה על העברה החיוב לחשבון הנלווה, בנוסח מוסכם או בנוסח שקול מבחינת תוכנו.

ויובהר: על מנת שהבנק יוכל לקיים את התחייבותו לחייב את ההוצאות המשפטיות בריבית חוקית, ולא בריבית הבנקאית בה מחויבת יתרת החובה בחשבון הלקוח בבנק, יחויבו הוצאות המשפט המאושרות בחשבון הבנק של הלקוח, ותועברנה מיד לחשבון נלווה, בו תנוהלנה עד לפירעונן (וזאת בדומה לחשבון הלוואה הנלווה לחשבון העו"ש). הוראות הסדר הפשרה שפורטו לעיל נועדו להבהיר כי הלקוח יקבל דיווח מלא על פעולות אלו.

ד. למניעת ספק הובהר בסעיף 12 להסדר הפשרה המתוקן כי לקוח שחשבון הבנק שלו לא חוייב בהוצאות משפטיות לפני יום 20.8.2013 לא יהיה זכאים ליהנות מהסדרי התיקון והפיצוי (שכן אין להניח שלקוח כזה חוייב באופן שגוי).

2. הסדרי תיקון ופיצוי בגין האפשרות שבוצעו חיובים שגויים בעבר

16. הזכות להטבות שיפורטו להלן עומדת לפי הסדר הפשרה המתוקן לכל חברי הקבוצה, דהיינו **"כל לקוחות הבנק, שהבנק מנהל או ניהל נגדם בתקופה שמיום 6.5.2001 ועד מועד [מתן פסק דין זה] הליך משפטי בגין חובותיהם כלפי הבנק ואשר החשבונות המתנהלים על שמם חויבו בהוצאות משפטיות" ("הליך משפטי" הוגדר כ"תביעה כספית של הבנק שהוגשה בבית משפט נגד לקוח הבנק, בגין חוב הלקוח כלפי הבנק בחשבון המתנהל על שמו בבנק, ו/או הליך הוצאה לפועל שפתח הבנק כנגד לקוח הבנק בלשכת ההוצאה לפועל, לגביית חוב הלקוח כלפי הבנק בחשבון המתנהל על שמו בבנק").**

17. במטרה לאפשר את מתן ההטבות שיפורטו להלן התחייב הבנק להפיק בתוך 3 ימים מהיום שיומצא לו פסק הדין רשימה של לקוחות **"שלפי הנתונים שבידי הבנק קיימת סבירות גבוהה שהם נמנים על חברי הקבוצה"**, וזאת בהתאם לקריטריונים שפורטו בנספח חסוי שצורף להסדר הפשרה (נספח ט). להלן תכונה רשימה זו **"רשימת הלקוחות שיפיק הבנק"**. ויובהר, הבנק ישלח הודעות בדבר הסדר הפשרה (ראו פסקה 25 להלן) ויזכה באופן אוטומטי חשבונות פתוחים (ראו פסקאות 19 – 20 להלן) רק ביחס לאותם חברי הקבוצה המנויים ברשימת הלקוחות שיפיק הבנק. יחד עם זאת הזכות להטבות אינה מוגבלת רק לחברי רשימת הלקוחות

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 1039-05-08 סילורה נ' בנק לאומי לישראל בע"מ ואח'

- 1 שיפיק הבנק, וכל מי שסבור כי הוא נמנה על חברי הקבוצה זכאי לפנות בבקשה לבנק להעניק
2 לו את ההטבות (וככל שהבנק לא יאות להיענות לבקשתו, באפשרותו לפנות לבאי הכוח המייצג
3 על מנת שיבררו את שאלת זכאותו. ראו פסקה 44 להלן).
4
5 18. הסדר הפשרה המקורי קבע הסדרי תיקון ופיצוי מורכבים למדי, שכללו הבחנה בין המחלקות
6 השונות שקיימות בבנק לאומי, והתבססו, כאמור, על תיקון חשבון הבנק של חלקו של דרך של
7 זיכוי בשיעור אחוז מסוים מיתרת החובה הקיימת בו במועד ביצוע התיקון. לעומת זאת הסדר
8 הפשרה המתוקן, בעקבות הערות הבודק, הינו פשוט יותר, ומתבסס על אבחנה אחת בלבד, זו
9 שבין חשבונות סגורים, דהיינו חשבונות שנסגרו או יסגרו לפני המועד הקבוע (שהינו 3 ימים
10 לאחר מתן פסק דין זה) לבין חשבונות פתוחים, דהיינו חשבונות שעודם פעילים בבנק לאומי.
11
12 להלן יתואר ההסדר המוצע ביחס לכל אחד מסוגי החשבונות הללו:
13
14 **2.1 ההסדר המוצע ביחס לחשבונות פתוחים בהם בוצע חיוב בהוצאות משפטיות**
15
16 19. חברי הקבוצה שחשבון הבנק בו חויבו בהוצאות משפטיות בתקופה שבין 6.5.2001 לבין
17 20.8.2013 הוא חשבון פתוח בבנק יהיו זכאים לתיקון חשבונם על דרך זיכוי בסכום אחיד
18 שגובהו יקבע על ידי בית המשפט, בטווח שבין 1,156 ש"ח לבין 3,000 ש"ח (להלן: "**סכום**
19 **הזיכוי האחיד**"). זיכוי החשבון יבוצע באופן אוטומטי ביחס לחשבונות פתוחים הכלולים
20 ברשימת חלקוהות שיפיק הבנק. הזיכוי יבוצע בתוך 3 חודשים ממועד מתן פסק דין זה, והודעה
21 עליו, בדרך ובנוסף שהוסכם בין הצדדים, תימסר בתוך 3 חודשים מהמועד האחרון לביצועו
22 (סעיף 11 להסדר הפשרה המתוקן).
23
24 קביעת סכום הזיכוי האחיד, בטווח שבין 1,156 ש"ח לבין 3,000 ש"ח, הוא הראשון מבין
25 שלושת העניינים שהוסארו להכרעה בית המשפט. להלן יכונה נושא זה "**המחלוקת לעניין סכום**
26 **הזיכוי האחיד בחשבונות פתוחים**".
27
28 20. סעיף 12 להסדר הפשרה המתוקן מבהיר כי תיקון חשבון חלקוהות בבנק אינו מקים ללקוח טענה
29 לפיה הסכומים שנתבעו על ידי הבנק או שנפסקו לטובתו בהליך משפטי או בהליכי הוצאה
30 לפועל אינם מגיעים לבנק. משמעות הדברים היא שהתיקון הוא של חשבון חלקוהות בבנק (בו
31 נטען כי יתכן ונעשו חיובים שגויים) ולא של הסכומים הנתבעים מחלקוהות במסגרת הליכים
32 המתנהלים בבית משפט או בלשכת הוצאה לפועל.
33
34
35

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 1039-05-08 סילורה נ' בנק לאומי לישראל בע"מ ואח'

1 עוד הובהר בהסדר הפשרה המתוקן כי ככל שבעקבות תיקון החשבון על דרך זיכוי בסכום
2 הזיכוי האחיד תיווצר ללקוח יתרת זכות, לא יהיה הלקוח רשאי למשוך יתרת זכות זו כל עוד
3 לא נפרע מלוא חובו לבנק, והבנק יהיה זכאי להשתמש ביתרת הזכות לפירעון חובו של הלקוח
4 לבנק, ככל שקיים חוב כזה (סעיף 13 להסדר הפשרה המתוקן).

5
6 בין הצדדים לא הושגה הבנה בשאלה אם לבנק עומדת זכות לקזז כנגד יתרת זכות העשויה
7 להיווצר בעקבות הזיכוי בחשבון הלקוח בבנק לבין סכומים עליהם וויתר, מחק או מחל הבנק
8 במסגרת פשרה או לפי החלטה חד צדדית של הבנק. עניין זה הוא השני מבין שלושה עניינים
9 שהושארו להכרעת בית המשפט. להלן יכונה נושא זה "המחלוקת לעניין קיזוז יתרת זכות
10 בחשבונות פתוחים".

11

12 2.2. ההסדר המוצע ביחס לחשבונות סגורים בהם בוצע חיוב בהוצאות משפטיות

13

14 21. סעיף 15 להסדר הפשרה המתוקן מקנה לחברי קבוצה, שחשבון הבנק שבו חויבו בהוצאות
15 משפטיות בתקופה שבין 6.5.2001 לבין 20.8.2013 הוא כיום חשבון סגור, זכות לפיצוי בסכום
16 אחיד שיקבע על ידי בית המשפט, ושלא יעלה על סכום הזיכוי האחיד (להלן: "סכום הפיצוי
17 האחיד"), וזאת בהתקיים שני תנאים מצטברים:

18 א. הלקוח "שילם לבנק את מלוא החוב בחשבון על פי ספרי הבנק, ובהתאם לספרי הבנק
19 לא נעשו בחשבון כל וויתור/ מחילה/ מחיקה של החוב או חלק ממנו".

20 ב. הלקוח יגיש לבנק, בתוך 6 חודשים ממועד מתן פסק דין זה, דרישה בכתב לתשלום
21 באמצעות טופס אינטרנטי, שנוסחו צורף כנספח ז' להסדר הפשרה, אשר יעמוד לרשות
22 לקוחות בנק לאומי באתר האינטרנט של הבנק (להלן: "דרישת התשלום").

23 תשלום סכום הפיצוי האחיד יבוצע בתוך שלושה חודשים מהמועד האחרון להגשת דרישה,
24 וזאת בהעברה בנקאית בהתאם לפרטים שימסור חבר הקבוצה במסגרת דרישת התשלום.

25

26 ככל שהבנק יסבור כי למגיש דרישת תשלום לא עומדת זכות לקבל את סכום הפיצוי האחיד,
27 הוא ימסור לו הודעה על כך, בהתאם לנוסח שהוסכם בין הצדדים (נספח ד' להסדר הפשרה
28 המתוקן).

29

30 קביעת סכום הפיצוי האחיד, שלא יעלה על סכום הזיכוי האחיד, הוא השלישי מבין שלושת
31 העניינים שהושארו להכרעה בית המשפט. להלן יכונה נושא זה "המחלוקת לעניין סכום הפיצוי
32 האחיד לבעלי חשבונות סגורים".

33

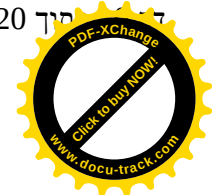
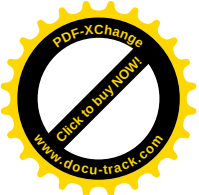
34

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 1039-05-08 סילורה נ' בנק לאומי לישראל בע"מ ואח'

- 1 יציאה מהקבוצה 3.
- 2
- 3 22. סעיף 18(ו) לחוק תובענות ייצוגיות מאפשר יציאה מהקבוצה בתקופה שנקבעה להגשת
- 4 התנגדויות להסדר הפשרה. תקופה זו הסתיימה זה מכבר, ולא התקבלו במהלכה בקשות
- 5 ליציאה מהקבוצה. עם זאת, על פי סעיף 18 להסדר הפשרה המתוקן חבר קבוצה אשר אינו
- 6 מעוניין כי יחול עליו הסכם זה יהיה רשאי לבקש מבית המשפט להתיר לו לצאת מן הקבוצה גם
- 7 לאחר אישור הסדר הפשרה, ובלבד שיעשה כן בתוך 45 יום ממועד מתן פסק דין זה.
- 8
- 9 כן נקבעה בסעיף 19 של הסדר הפשרה המתוקן הוראה האוסרת על באי הכוח המייצגים לייצג
- 10 את מי שיקש לצאת מהקבוצה או מי שהסדר הפשרה המתוקן איננו מונע ממנו להגיש תביעה
- 11 אינדיוידואלית (ראו פסקה 24 להלן) בתביעה הנשענת על עילות התביעה נושא הליך זה.
- 12
- 13 4. ממונה על ביצוע הסדר הפשרה המתוקן
- 14
- 15 23. בסעיפים 20 – 26 להסדר הפשרה המתוקן נקבע הסדר לפיו ימונה רו"ח אלי גולדשטיין ממשרד
- 16 רואי החשבון רווח-רביד כממונה לביצוע הסדר הפשרה המתוקן (להלן: "**הממונה**"). תפקידי
- 17 הממונה הם לפקח על ביצוע הסדר הפשרה המתוקן, לוודא כי הבנק פועל בהתאם
- 18 להתחייבויותיו על פיו ולדווח על ממצאיו לבית המשפט. הבנק התחייב לשתף פעולה עם
- 19 הממונה, להעביר לו כל מידע המצוי בידי והדרוש לו לצורך ביצוע תפקידו ולשאת בתשלום
- 20 שכרו, בהתאם למבנה התקשרות שהוצע במכתבו לבי"כ הבנק מיום 5.2.2013 (צורף כנספח 4
- 21 להסדר הפשרה המקורי).
- 22
- 23 5. מעשה בית דין
- 24
- 25 24. סעיפים 27 – 32 להסדר הפשרה המתוקן קובעים הסדר מפורט בעניין זה. הסדר זה מורכב
- 26 משלושה חלקים:
- 27 א. יצירת מעשה בית דין ביחס לעילות התביעה שבבקשת האישור ובכתב התביעה (סעיפים
- 28 27 – 28).
- 29 ב. יצירת השתק כלפי חברי קבוצה שיקבלו את סכום הפיצוי האחיד או שבעקבות זיכוי
- 30 חשבונם תיווצר להם יתרת זכות מלתבוע "**בעילה של גביית יתר בהתבסס על החוב**
- 31 **בספרי ההוצאה לפועל**", וזאת למעט במקרים בהם החוב שנגבה בהתבסס על ספרי
- 32 ההוצאה לפועל גבוה מהחוב בספרי הבנק (סעיף 29).
- 33

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 1039-05-08 סילורה נ' בנק לאומי לישראל בע"מ ואח'

ג. קביעה כי הסדר הפשרה המתוקן איננו יוצר מעשה בית דין ביחס לתביעות אינדיווידואליות-פרטניות (להבדיל מניהול הליך של תובענה ייצוגית) של חברי קבוצה שחשבונוניהם סגורים, ואשר אינם זכאים לסכום הפיצוי האחיד, מאחר שלא שילמו לבנק את מלוא החוב בחשבון על פי ספרי הבנק (סעיפים 31 – 32). ודוק, הסדר הפשרה המתוקן יוצר מעשה בית דין ביחס לחברי קבוצה העומדים בתנאי זה, ואשר לא יגישו דרישת תשלום במועד.

בדיון שהתקיים בהסדר הפשרה המתוקן ביום 19.6.2014 הבעתי את החשש כי חלק מההוראות בעניין זה, ובמיוחד אלו הנוגעות ליצירת השתק, חורגות מגדר ההסדרים שניתן לקבוע בהסדר פשרה בתובענה ייצוגית. הצדדים הגישו את עמדותיהם בעניין זה, ואתיחס אליו בהמשך הדברים.

6. פרסומים

25. הצדדים קבעו מגוון דרכים לפרסום הסדר הפשרה המתוקן, ככל שיאושר, ובכללם פרסומים בעיתונים שונים (סעיף 34 להסדר הפשרה המתוקן) ובאתר האינטרנט של הבנק (סעיף 35(א)). כן נקבע כי הבנק ישלח הודעה אישית בנוסח מוסכם, לכל הכלולים ברשימת הלקוחות שיפיק הבנק, וזאת בהתאם לכתובות הרשומות בבנק.

7. המלצות לעניין גמול ושכר טרחה

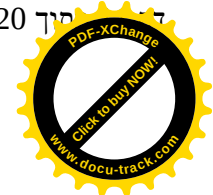
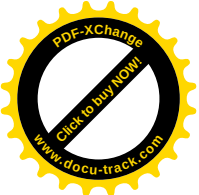
26. הצדדים המליצו כי הגמול לתובעת המייצגת יעמוד על 500,000 ש"ח (כולל מע"מ, ככל שהוא חל לפי דין). המלצת הצדדים היא שהגמול ישולם לתובעת לפי לוח תשלומים שפורט בסעיף 36(ב) להסדר הפשרה המתוקן.

27. המלצת הצדדים לגבי שכר הטרחה לבאי הכוח המייצגים מעמידה אותו על סכום מקסימאלי של 5 מיליון ש"ח, בתוספת מע"מ, ומציעה כי הוא ישולם ב- 3 שלבים:

א. 2 מיליון ש"ח, בתוספת מע"מ, ישולמו בתוך 30 יום ממתן פסק דין זה.

ב. 2.5 מיליון ש"ח, בתוספת מע"מ, ישולמו בתוך 30 יום מהמועד בו יאשר הממונה כי הסכום הכולל של זיכויים בחשבונות הפתוחים ופיצוי לבעלי החשבונות הסגורים מכוח הסדר הפשרה עולה על 45 מיליון ש"ח.

ג. חצי מיליון ש"ח בתוספת מע"מ ישולמו בתוך 30 יום מהמועד בו יגיש הממונה את הדו"ח הסופי, בו יאשר השלמת כל הפעולות בהתאם להסדר הפשרה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 1039-05-08 סילורה נ' בנק לאומי לישראל בע"מ ואח'

1 בדיון שהתקיים ביום 19.6.2014 ביקשתי את התייחסות הצדדים לאפשרות שחלק משכר
2 הטרחה יותנה בהיקף הפיצויים שישולמו לחברי הקבוצה, וזאת במטרה לתמרץ את באי הכוח
3 המייצגים לאתר בעלי חשבונות סגורים הזכאים לפיצוי (פיצוי שכזכור אינו ניתן באופן
4 אוטומטי). התייחסות באי הכוח המייצגים לעניין ניתנה בהודעה שהגישו ביום 24.6.14.

8. שונות

8 בהסדר הפשרה המתוקן נקבעו הוראות נוספות בשלל נושאים, מהן אזכיר את הוראת סעיף 40
9 לפיה **"לצורך הסכם זה וביצועו, הרישומים בספרי הבנק ישמשו ראיה מכרעת לאמיתות
10 תוכנם"**; את הוראת סעיף 43 לפיה כל מחלוקת בקשר עם פרשנות הסדר הפשרה המתוקן או
11 ביצועו תובא להכרעת בית המשפט במסגרת בקשה למתן הוראות; ואת הוראת סעיף 44 לפיה
12 טעויות אקראיות לא תחשבנה להפרת הסדר הפשרה המתוקן או להפרת פסק הדין, אלא
13 תהווה רק עילה לפניה בכתב של ב"כ התובעת המייצגת אל הבנק בה יתבקש תיקון, ובלבד
14 שטעויות אלו יתוקנו ע"י הבנק תוך 60 יום ממועד הפניה.

ד. עמדת באת כוח היועץ המשפטי לממשלה

18 29. באת כוח היועמ"ש, עו"ד גינת אריאל קצ'קו, ליוותה הליך זה מאז הגשת הבקשה לאישור
19 הסדר הפשרה המקורי. בסופו של ההליך הודיעה באת כוח היועמ"ש כי היא משאירה את
20 ההחלטה אם לאשר את הסדר הפשרה המתוקן לשיקול דעתו של בית המשפט (ראו הודעת ב"כ
21 היועמ"ש מיום 9.7.2014).

23 יצוין כי באת כוח היועמ"ש ביקשה בהודעתה מיום 30.3.2014 כי טרם הגשת ובדיקת הסדר
24 הפשרה המתוקן, תתקבל עמדת הבודק בשאלה אם יש מקום להגדיל את המדגם. למרות
25 בקשה זאת לא ראיתי הצדקה להפנות את שאלת הבהרה האמורה לבודק, שכן גם אם הבודק
26 היה סבור כי כעניין מקצועי יש תועלת בהגדלת המדגם, לא הייתי מורה לעשות כן משלושה
27 טעמים: **ראשית**, המסקנות המרכזיות העולות מדו"ח הבודק (כגון, ההמלצה על שינוי מנגנון
28 הזיכוי והפיצוי וההערכה בדבר היקף החיובים השגויים) ברורות, ולמיטב הבנתי נתמכו
29 בממצאים שהיו מובהקים מבחינה סטטיסטית; **שנית**, אי המובהקות של חלק מהממצאים
30 נבעה מכך שהמדגם הופרד לפי המחלקות השונות של הבנק, וזאת לאור ההסדרים שנקבעו
31 בהסדר הפשרה המקורי. מאחר שהסדר הפשרה המתוקן אינו מבחין בין מחלקות הבנק,
32 ממילא אין עוד משמעות לעניינים אלה; **שלישית**, הגדלת המדגם הייתה מביאה לעיכוב נוסף
33 של מספר חודשים בהליך, ובשים לב לעובדה שגם כך נמשך הליך אישור הסדר הפשרה כשנה
34 וחצי, לא סברתי כי עלות זו יכולה להצדיק את התועלת שבקבלת נתונים נוספים.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 1039-05-08 סילורה נ' בנק לאומי לישראל בע"מ ואח'

30. במהלך ליווי ההליך העלתה באת כוח היועמ"ש הצעות והעירה הערות שונות, אשר יושמו במסגרת הסדר הפשרה המתוקן. מטבע הדברים, אתייחס להלן רק לאותן הערות של באת כוח היועמ"ש שיש להן רלוואנטיות לשלב בו אנו מצויים.
31. באת כוח היועמ"ש ציינה כי לטעמה משך הזמן שנקצב על מנת למסור הודעה בדבר רצון לצאת מהקבוצה (45 יום ממועד מתן פסק דין זה) הינו קצר מדי, וכי רצוי להאריך אותו ל- 90 יום, ולקבוע את מנין התקופה ממועד קבלת ההודעה האישית ע"י חבר הקבוצה. באת כוח הבנק התנגדה להערה זו, בציינה כי ההסדר המאפשר יציאה מהקבוצה לאחר אישור הסדר הפשרה הוא הסדר חריג וייחודי (ראו פסקה 22 לעיל), ומניית התקופה ממועד קבלת ההודעה האישית על ידי חבר הקבוצה אינה ישימה, מאחר שלצדדים אין כל יכולת לדעת מתי התקבלה ההודעה.
32. בנוסף ציינה באת כוח היועמ"ש כי לשיטתה הזיכוי והפיצוי ההולם, בטווח שהושאר לשיקול דעת בית המשפט, צריך לעמוד על הרף העליון, דהיינו 3,000 ש"ח, וזאת מהטעם ש"הנוק הראייתי" שנגרם בגין החיובים השגויים ובעקבות אי השלמות חוות דעת הבדוק (השלמה אותה ביקשה כאמור באת כוח היועמ"ש, ושלה התנגדה נחרצות באת כוח הבנק) צריך לפעול לרעת הבנק. באת כוח הבנק חלקה על עמדה זו, וטענה כי הבנק אינו נושא באחריות לכל "נוק הראייתי", כי פעל על פי הנחיות הבדוק בעת העברת הנתונים למדגם וכי אין כל הצדקה לחיבו בפיצוי שאינו קשור להיקף הממוצע של החיובים השגויים.

ה. אישור הסדר הפשרה

33. הסדר הפשרה המתוקן הוא בעיני הסדר ראוי והוגן, ויש לאשרו. לעניין זה אבקש לציין במיוחד את השיקולים הבאים:
- א. הסדר הפשרה המתוקן תואם במהותו את המלצות הבדוק שמונה בתיק, תוך שהוא מותיר לבית המשפט שיקול דעת לקבוע את גובה הזיכוי לחשבונות הפתוחים והפיצוי לחשבונות הסגורים בסכום הכולל הן את המלצת הבדוק (שעמדה על 1,637 ש"ח זיכוי ו- 233 ש"ח פיצוי), והן טווח סטייה משמעותי מהמלצות אלו (באופן המאפשר להביא בחשבון את טיעוני הצדדים לעניין זה).
- ב. כפי שכבר צוין, מסקנה מרכזית העולה מהמדגם שערכו הבדוק והיועץ הוא שהקשר הסטטיסטי בין היקף החיובים השגויים לבין יתרת החובה הנוכחית בחשבון הלקוח הוא קלוש, אם בכלל קיים קשר כזה (סעיף 7.4 לדו"ח הבדוק). כפי שמציין הבדוק, ממצא סטטיסטי זה מתיישב עם ההיגיון הבריא, שכן אין סיבה של ממש להניח קשר חזק בין שני המשתנים. לאור ממצא זה, גם אם הסכום הכולל של הזיכוי/הפיצוי על פי הסדר הפשרה המקורי היה גבוה מזה שנקבע בהסדר הפשרה המתוקן, אין מקום להעדיפו.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 1039-05-08 סילורה נ' בנק לאומי לישראל בע"מ ואח'

- 1 מטרת ההליך הייצוגי איננה להטיל על הנתבעת חיוב גדול ככל הניתן, אלא לזכות את
- 2 חברי הקבוצה באופן המשקף, ולו באופן סטטיסטי, את הפגיעה שנגרמה להם, ולהרתיע
- 3 מפני הפרות דומות בעתיד. לפיכך, הטבה כוללת גבוהה, המחולקת בין חברי הקבוצה
- 4 בצורה בלתי צודקת, אינה עדיפה על הטבה כוללת נמוכה יותר (אולם עדיין בעלת אפקט
- 5 הרתעתי), המחולקת באופן הוגן וראוי.
- 6
- 7 ג. דומה כי הטעמים המרכזיים שעמדו לנגד עיני הבנק בהסכימו להסדר הפשרה המתוקן
- 8 (כמו גם להסדר הפשרה המקורי) הם שלושה: ראשית, העלות של ביצוע בדיקה פרטנית,
- 9 ביחס לכל חבר קבוצה, של השאלה מהם, אם בכלל, החיובים השגויים בהוצאות
- 10 משפטיות ובריבית בהם חויב היא עצומה. בדיקה כזו אינה יכולה להיעשות באופן
- 11 אוטומטי, אלא היא מחייבת מעורבות של כוח אדם מיומן, הנדרש לבצע בדיקה "ידנית"
- 12 של כל חשבון וחשבון. בנסיבות אלו, וכשמדובר בבדיקה של כמאה אלף חשבונות בנק,
- 13 עלות הבדיקה לבדה, בלא קשר לתוצאותיה, היא של עשרות רבות של מיליוני ש"ח;
- 14 שנית, מנגנון תיקון חשבון הלקוח בבנק, ככל שמדובר בחשבון פתוח, שומר במרבית
- 15 המקרים על טענתו המרכזית של הבנק כי גם אם בוצע חיוב שגוי של חשבון הבנק,
- 16 ללקוח לא נגרם נזק של ממש, מאחר שההתחשבות בינו לבין הבנק מותבצעת, מרגע
- 17 שנפתח הליך גביה, על פי הרשום בחשבון ההוצאה לפועל או בתיק בית המשפט;
- 18 שלישית, מנגנון הפיצוי שנקבע ביחס לחשבונות פתוחים אינו צפוי להטיל על הבנק נטל
- 19 כספי כבד, הן מאחר שהוא מתייחס רק ללקוחות ששילמו את מלוא חובם לבנק על פי
- 20 רישומי הבנק, והן בגלל שהוא מותנה בהגשת דרישת תשלום על ידי הלקוח (הבודק
- 21 מציין כי למרות שאין על כך מידע סיסטמטי, הדעה המקובלת בארה"ב, למיטב ידיעתו,
- 22 היא ששיעור המימוש של הטבה לא אוטומטית הוא בדרך כלל מתחת ל- 10%, ולעיתים
- 23 מזומנות, הרבה מתחת ל- 10%. ראו פסקה 9.3 בדו"ח הבודק).
- 24
- 25 אני מודע היטב לטעמי הבנק, ושותף להערכות שצוינו לעיל, אולם אינני רואה בהם סיבה
- 26 שלא לאשר את הסדר הפשרה המתוקן. נהפוך הוא.
- 27
- 28 ככל שמדובר בעלות הבדיקה הפרטנית ל כל חשבון וחשבון, הרי שזהו שיקול הצריך
- 29 לעמוד לא רק לנגד עיני הבנק הנתבע, אלא גם לנגד עיני בית המשפט. כך, במיוחד, כאשר
- 30 לפי המדגם שערכו הבודק והיועץ ההיקף הממוצע של החיובים השגויים עומד על מאות
- 31 בודדות של שקלים חדשים (לפי דו"ח הבודק במחלקה הבנקאית, המטפלת ברובם של
- 32 הלקוחות, הטעות הממוצעת היא של 854 ש"ח, ובמחלקה המסחרית היא עומדת על 203
- 33 ש"ח בלבד). בנסיבות אלו, מתן פסק דין המורה על בדיקה פרטנית שעלותה מתקרבת
- 34 להיקף העוול שהיא מבקשת לתקן, ואולי אף עולה עליה, אינו רצוי, שכן משמעותו בזבוז
- 35 מיותר של משאבים. לפיכך, גם לו היה בית המשפט נדרש להכריע בתובענה לגופה, אני
- 36 נוטה לדעה שבנסיבות כאלו יש להעדיף פסיקת פיצוי על בסיס סטטיסטי, על פני מתן

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 1039-05-08 סילורה נ' בנק לאומי לישראל בע"מ ואח'

1 פיצוי פרטני (לאפשרות לקבוע מנגנון פיצוי הסוטה משיטת החישוב האינדיווידואלית גם
2 במצבים בהם "לצורך בירור הנזק האינדיבידואלי שנגרם לכל אחד מחברי הקבוצה
3 נדרשת השקעת משאבים יקרים וזמן שיפוטי ניכר שאין להם הצדקה בנסיבות העניין"
4 ראו ע"א 345/03 רייכרט נ' יורשי המנוח משה שמש ז"ל, פ"ד סב(2) 437, פסקה 63
5 לפסק דינו של השופט יונתן עדיאל (2007); ע"א 10085/08 תנובה – מרכז שיתופי
6 לשיווק תצרת חקלאית בישראל בע"מ נ' עזבון המנוח ראבי ז"ל, פסקאות 46 – 53
7 לפסק דינה של השופטת אסתר חיות (ניתן ב- 4.12.2011)).
8

9 ככל שמדובר בתועלת הלא ברורה של הסדר זיכוי חשבון הלקוח בבנק, הרי גם בכך אינני
10 מוצא פגם, שכן גם עילות התביעה הנטענות מתייחסות אך ורק לחיובים שגויים שאירעו
11 בחשבון זה. ויזכר, אחת הטענות המרכזיות של הבנק היא שהטעות לא גרמה כלל נזק
12 ללקוח מאחר שלא השפיעה על ההתנהלות בתיק בית המשפט ובחשבון ההוצאה לפועל.
13 מכאן שהתיקון תואם את העוולה, ולכך הרי עלינו לשאוף.
14 ככל שמדובר בכך שמנגנון הפיצוי אינו אוטומטי, הרי שהדבר הוא בלתי נמנע, שכן
15 עסקינן בחשבונות סגורים, דהיינו בחברי קבוצה שפסקו, ברובם, להיות לקוחות הבנק.
16 הדרך לתקן עניין זה היא באמצעות קביעת גובה הפיצוי לבעלי חשבונות סגורים באופן
17 המביא בחשבון את העובדה שהפיצוי לא יינתן לכל חברי הקבוצה הזכאים לו, אלא רק
18 לאלו מהם שיגישו דרישת תשלום.
19

20 ולבסוף, העובדה שהפיצוי לבעלי חשבונות סגורים ניתן רק למי ששילמו את מלוא חובם
21 על פי הרשום בספרי הבנק היא אומנם מטרידה, אולם אלו התנאים להם הסכים הבנק,
22 וזאת לאור טענתו כי ביחס ללקוחות עימם התפשר הרי ממילא לא ניזוקו, שכן סכום
23 הפשרה לא הושפע מהטעות. ודוק, טענת הבנק לא הייתה מקובלת על הבודק, ואף אינה
24 מקובלת עלי. כפי שציין הבודק, תנאי הפשרה מושפעים מהיקף החוב המוצג ללקוח. ככל
25 שיש חיוב יתר הרי שהלקוח מניח חוב גבוה מחובו הנכון, והדבר ישפיע על גובה הפשרה
26 לה יסכים (ראו פסקה 7.2 לדו"ח הבודק). ודוק, אין ספק כי גובה החוב איננו המשתנה
27 היחיד המשפיע על תנאי הפשרה (כך, למשל, לשיקולים כגון יכולת התשלום של הלקוח
28 ואמצעי הגביה העומדים לרשות הבנק יש השפעה רבה על סכום הפשרה). על כן נראה
29 שכאשר יש פשרה, החיוב השגוי גרם נזק ללקוח, אך לא הביא להגדלת הסכום ששולם
30 במלוא סכום החיוב השגוי. ואולם, גם בהינתן הדברים הללו, עמדת הבנק כי לא יפצה
31 לקוחות שלא שילמו בסופו של דבר את מלוא חובם לבנק היא עמדה לגיטימית (הנחתי
32 היא, כמובן, שהבנק יפעל בתום לב, וישלול את הזכות לפיצוי רק מלקוחות שנתרו
33 חייבים סכומים של ממש לבנק, ולא במקרים בהם היתרה שלא נפרעה על פי ספרי הבנק
34 היא זניחה), ואינני רואה בה בסיס לפסול את הסדר הפשרה המתוקן. כך, במיוחד כאשר
35 הסדר הפשרה המתוקן שומר על זכותם של לקוחות אלו להגיש תביעות אינדיווידואליות
36 (ראו סעיפים 31 – 32 להסדר הפשרה המתוקן ופסקה 24(ג) לעיל).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 1039-05-08 סילורה נ' בנק לאומי לישראל בע"מ ואח'

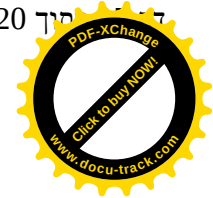
34. שני נושאים ממוקדים בהסדר הפשרה המתוקן מצריכים התייחסות לאור שאלות שהתעוררו במהלך הדיונים בהם.
- הנושא הראשון נוגע להיקף ההסדר שנקבע בפרק שכותרתו "**מעשה בית-דין**". סוגיה זו הועלתה מיוזמת בית המשפט, וזאת בעקבות התרשמותי כי הניסוח של חלק מהסעיפים בפרק זה רחב מדי, וחורג מהאפשרי על פי דין. ויובהר, כפי שצינו באי הכוח המייצגים, הסדר פשרה בתובענה ייצוגית אינו יכול ליצור מעשה בית דין אלא ביחס לעילות התביעה שנכללו בבקשה לאישור התובענה כייצוגית, ובמקרה של תובענה שאושרה, עילות התביעה שאושר לנהל הליך ייצוגי בגינן. אם תאמר אחרת, ימצא כי המבקש/תובע ובא הכוח המייצג מחייבים את הקבוצה ביחס לעילות משפטיות שלא הייתה להם סמכות לייצג את הקבוצה לגביהן. בכך שונה מעשה בית דין שיוצר הליך של תובענה ייצוגית לפי סעיף 24 לחוק תובענות ייצוגיות ממעשה בית דין שנוצר בהליך אינדיוידואלי. בעוד שביחס להליך האינדיוידואלי יכול כלל השתק העילה למנוע התדיינות גם בעילות שלא נטענו וממילא לא נידונו (ראו נינה זלצמן, **מעשה בית דין בהליך אזרחי** (תשנ"א) 46 ואילך), הרי שבהליך של תובענה ייצוגית מוגבל כלל השתק העילה לאותן עילות שנטענו, ושאושר למבקש/לתובע ולבא הכוח המייצג לשמש פה לקבוצה ביחס אליהן (מטעם זה הקפיד המחוקק כי הסדר פשרה בתובענה ייצוגית יתייחס רק לעילות שנטענו בבקשת האישור או שנכללו בהחלטה על האישור, לפי העניין, וזאת בכפוף לסמכות בית המשפט לאשר את תיקון הבקשה או התובענה. ראו סעיף 18(ז)(1) לחוק תובענות ייצוגיות).
- הסדר הפשרה המתוקן חורג מהמסגרת שצוינה לעיל בשניים: **ראשית**, סעיף 28 קובע כי מעשה בית דין יקום ביחס לעילות שנטענו "**בבקשת האישור ובכתב התביעה**". ואולם, מרגע שניתנה החלטת בית המשפט ביחס לבקשת האישור, הסמכות של בא הכוח המייצג לפעול בשם הקבוצה הוגבלה לעילות לגביהן אישר בית המשפט את ניהול התובענה כייצוגית, ואין היא משתרעת על עילות תביעה בגינן לא ניתן אישור כאמור. לפיכך, ככל שכוונת הצדדים היא להחיל את הסדר הפשרה גם על עילות שנטענו בבקשה לאישור התובענה כייצוגית, ולא אושר לנהל את התובענה בגינן (כגון הפרת חוזה, הפרת חובת תום הלב בקיום חוזה, הפרת חובת אמון וכיו"ב), אין אפשרות להסכים לפרשנות כזו; **שנית**, סעיף 29 להסדר הפשרה המתוקן חורג מהמסגרת הדיונית שמתיר הדין, ויוצר כלפי חברי קבוצה שיקבלו בפועל כספים מהבנק בעקבות ההסדר (בין אם כפיצוי ובין אם כזיכוי היוצר בחשבון הלקוח יתרת זכות) מניעה מלהגיש תובענות גם בעילות שלא נידונו כלל בתובענה. באת כוח הבנק ניסתה לתת הצדקה עניינית להשתק כזה. לשיטתה לקוח המקבל פיצוי או זיכוי על פי ההסדר טוען, הלכה למעשה, כי פעל בהסתמך על היתרה בחשבון הלקוח בבנק, ועל כן הוא מושתק מלטעון בהליך עתידי כי פעל על פי האמור בחשבון ההוצאה לפועל. ואולם הצדקה זו אינה משכנעת. הסדר הפשרה מבוסס על ההנחה שיש לתת פיצוי על בסיס סטטיסטי לכלל חברי הקבוצה, בהתאם למנגנונים שנקבעו. במצב דברים זה, אין לראות בקבלת פיצוי או זיכוי במסגרת ההסדר משום הודאה שטעויות בחשבון ההוצאה לפועל לא השפיעו על הלקוח. משמעותו המעשית של סעיף 29

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 1039-05-08 סילורה נ' בנק לאומי לישראל בע"מ ואח'

- 1 להסדר הפשרה המתוקן היא איפוא הרחבת מעשה בית דין גם לעילות שכלל לא נידונו
- 2 בתובענה, והמתייחסות לחיובי יתר בחשבון ההוצאה לפועל.
- 3
- 4 ההסדרים בנוגע למעשה בית דין הם נושא לגביו אין הצדים יכולים להתנות, אלא לטובת חברי
- 5 הקבוצה (כפי שנעשה במקרה שלפני, בסעיף 31 להסדר הפשרה המתוקן. ראו פסקה 24(ג) לעיל).
- 6 לפיכך לא ניתן לתת תוקף לחריגות שצוינו לעיל. כגזר מכך אישור הסדר הפשרה המתוקן
- 7 אפשרי רק בכפוף לכך שסעיף 28 להסדר הפשרה המתוקן יפורש כמתייחס אך ורק לעילות
- 8 שאושר לנהל את התובענה כייצוגית לגביהן, ואילו סעיף 29 להסדר הפשרה ימחק (ב"כ הבנק
- 9 הציעה נוסח מרוכך יותר לסעיף, אולם גם הוא לא פותר את הקושי שצוין לעיל). אני נוטה
- 10 לדעה כי שינוי הסדר הפשרה בעניינים אלו הוא עניין המצוי בסמכותו הטבועה של בית המשפט.
- 11 מכל מקום, הבנק טען אומנם כנגד האפשרות שסעיף 29 ימחק, אולם הוא לא הודיע כי יחזור
- 12 בו מהסדר הפשרה המתוקן ככל שלא תתקבל עמדתו. בכך נתן להבנתי את הסכמתו לאישור
- 13 הסדר הפשרה, בכפוף לתיקונים האמורים.
- 14
- 15 35. הנושא השני נוגע למשך הזמן בו יהיה לקוח רשאי להודיע על רצונו לצאת מהקבוצה. כאמור
- 16 בפסקה 31 לעיל, באת כוח היועמ"ש ביקשה להאריך את התקופה ולשנות את המועד ממנו היא
- 17 נמנית. ביחס להארכת משך התקופה, לאור העובדה שהמחוקק קצב 45 יום למסירת הודעה על
- 18 יציאה מהקבוצה בתקופה שלאחר פרסום הסדר הפשרה להתייחסויות, סבורני שאין מקום
- 19 להתערבות בהסכמת הצדדים לקצוב תקופה זהה להזדמנות הנוספת שניתנה מיוזמתם לחברי
- 20 הקבוצה לאחר אישור הסדר הפשרה המתוקן. לגבי המועד ממנו נמנים 45 הימים, הרי שסבורני
- 21 כי יש הצדקה להתאימו לקריטריון שהוגדר בחוק, דהיינו למנות אותו ממועד פרסום ההודעה
- 22 בדבר אישור הסדר הפשרה בעיתונות, ולא ממועד מתן פסק הדין (שכן ההנחה היא שלחברי
- 23 הקבוצה אין דרך לדעת על זכות זו, אלא לאחר הפרסום האמור). שינוי זה נראה לי שולי
- 24 בחשיבותו, ומצוי בסמכותו הטבועה של בית המשפט.
- 25
- 26 36. לאור האמור הריני לאשר את הסדר הפשרה המתוקן בכפוף לשינויים המפורטים לעיל:
- 27 א. בסיפא של סעיף 18 להסדר הפשרה המתוקן במקום המילים **"ממועד אישור הסכם**
- 28 **הפשרה"** יאמר **"ממועד פרסום המודעה לפי סעיף 34 להסכם"**.
- 29 ב. מובהר כי את סעיף 28 להסדר הפשרה המתוקן יש לפרש כך שפסק דין זה מהווה מעשה
- 30 בית דין רק בייחס לעילות שאושר לנהל את התובענה כייצוגית בגינן, בהתאם להחלטתו
- 31 של כבוד השופט אברהם יעקב מיום 18.10.2009.
- 32 ג. סעיף 29 להסדר הפשרה המתוקן ימחק.
- 33

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 1039-05-08 סילורה נ' בנק לאומי לישראל בע"מ ואח'

נ. הכרעה על דרך הפשרה

37. כמובהר בפסקאות 19 – 21 לעיל, הצדדים השאירו להכרעת בית המשפט שלוש סוגיות, בהן ביקשו כי ההכרעה תינתן על דרך הפשרה, לפי סעיף 79א. לחוק בתי המשפט (מאחר שלא התבקשה הנמקה, יש הניח כי כוונתם כי ההכרעה תינתן ללא הנמקות). לאחר שעיינתי בטיעוני הצדדים ביחס לשלושת הסוגיות הללו, להלן הכרעתי:

המחלוקת לעניין סכום הזיכוי האחיד בחשבונות פתוחים – סכום הזיכוי האחיד בחשבונות הפתוחים יעמוד על 2,500 ש"ח.

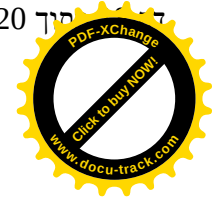
המחלוקת לעניין קיזוז יתרת זכות בחשבונות פתוחים – ההסדר לא יכלול את ההוראה הקבועה בסעיף 14 להסדר הפשרה המתוקן (כלומר, הבנק לא יהיה רשאי לקזז כנגד יתרת זכות שתיווצר בחשבון פתוח בעקבות התיקון סכומים עליהם וויתר, מחק או מחק בעבר).

המחלוקת לעניין סכום הפיצוי האחיד לבעלי חשבונות סגורים – סכום הזיכוי האחיד בחשבונות הסגורים יעמוד על 2,500 ש"ח.

ז. גמול ושכר טרחה

38. הסכומים עליהם המליצו הצדדים כגמול ושכר טרחה הם גבוהים, ויתכן שאף תקדימיים. למרות האמור מצאתי לנכון לקבל את המלצת הצדדים (בכפוף למספר שינויים שיפורטו להלן), וזאת משלושה טעמים מצטברים: **ראשית**, היקף העבודה שנדרש מבאי הכוח המייצגים היה רב. החליך נוהל במשך שש שנים, וכאמור, היה מורכב במיוחד, וכלל הן התדיינות משפטית בשתי ערכאות והן משא ומתן ממושך; **שנית**, המדובר בבאי כוח המתמחים בייצוג בתובענות ייצוגיות, ואשר איכות עבודתם ראויה לכל שבח; **שלישית**, נראה כי התועלת שצמחה לקבוצה ולציבור מהתובענה מצדיקה את השכר הגבוה שהומלץ. ודוק, קיים ספק בדבר התועלת הכספית שצומחת לחבר קבוצה מזיכוי חשבון חלקו בבנק (וזאת בשים לב לכך שלא מבוצע זיכוי מקביל בתיק בית המשפט או בחשבון ההוצאה לפועל), ואולם בשים לב לכך שהתועלת היא באותו מישור בו בוצע העוול (ראו פסקה 33 לעיל), ולהיקף העצום של הזיכוי הכולל (שיעמוד ככל הנראה על מעל ל- 100 מיליון ש"ח), אין לומר כי היא אינה מצדיקה את עיקר הסכום שהומלץ.

39. לאור האמור לעיל הריני לפסוק לתובעת המייצגת גמול בסכום כולל של 500 אלף ש"ח (כולל מס ערך מוסף, ככל שהוא חל לפי דין), אשר ישולם בהתאם ללוח הזמנים שפורט בסעיף 36(ב) להסדר הפשרה המתוקן.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 1039-05-08 סילורה נ' בנק לאומי לישראל בע"מ ואח'

40. בכל הנוגע לשכר הטרחה, הרי שבשים לב להמלצת הצדדים, לטיעוניהם בעניין זה, ולהצעה הכלולה בהודעתם מיום 24.6.2014, הריני לפסוק כדלהלן:

א. שכר הטרחה הכולל המקסימאלי שישולם לבאי הכוח המייצג יעמוד על 5 מיליון ש"ח בתוספת מע"מ (להלן: "שכר הטרחה הכולל המקסימאלי").

ב. מתוך שכר הטרחה הכולל המקסימאלי ישולם לבאי הכוח המייצג סכום של מיליון ש"ח (בתוספת מע"מ) בתוך 30 יום ממועד מתן פסק דין זה.

ג. מתוך שכר הטרחה הכולל המקסימאלי ישולם לבאי הכוח המייצג סכום של 25 אלף ש"ח (בתוספת מע"מ) בגין כל מיליון ש"ח בהם יזוכו חשבונות הבנק הפתוחים, וזאת עד לסכום שכר טרחה כולל של 2.5 מיליון ש"ח (בתוספת מע"מ). הסכום האמור ישולם לבאי הכוח המייצג בתוך 30 יום מהמועד בו יאשר הממונה כי בוצע זיכוי בסכום נתון לחשבונות הבנק של חברי הקבוצה.

ד. מתוך שכר הטרחה הכולל המקסימאלי ישולם לבאי הכוח המייצג סכום של 250 אלף ש"ח (בתוספת מע"מ) בגין כל מיליון ש"ח בהם יפוצו בעלי חשבונות הבנק הסגורים, וזאת עד לסכום כולל של 500 אלף ש"ח (בתוספת מע"מ). הסכום האמור ישולם לבאי הכוח המייצג בתוך 30 יום מהמועד בו יאשר הממונה כי שולם פיצוי בסכום נתון לחברי הקבוצה.

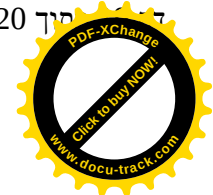
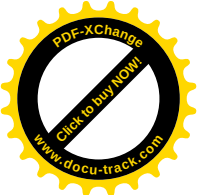
ה. מתוך שכר הטרחה הכולל המקסימאלי ישולם לבאי הכוח המייצג סכום של מיליון ש"ח (בתוספת מע"מ) בתוך 30 יום ממועד מתן אישור בית המשפט לדוח הסופי של הממונה.

ככל שיתברר לאחר השלמת ביצוע הסדר הפשרה כי הסכומים ששולמו לבאי הכוח המייצגים אינם עולים לכדי מלוא שכר הטרחה הכולל המקסימאלי, הם יהיו רשאים להגיש לבית המשפט הודעה בה יפורטו הפעולות שנעשו על ידם למען חברי הקבוצה לאחר אישור הסדר הפשרה, ובפרט הפעולות שבוצעו על ידם על מנת שבעלי החשבונות הסגורים יממשו את ההטבה להם זכאים. על בסיס מידע זה, ולאור מכלול הנסיבות, יכריע בית המשפט האם תשולם לבאי הכוח המייצגים יתרת שכר הטרחה הכולל המקסימאלי, כולה או חלקה.

ח. סוף דבר

41. לאור כל האמור לעיל, הריני לאשר את הסדר הפשרה, כמפורט בפסק דין זה.

42. הגמול לתובעת המייצגת ושכר הטרחה לבאי הכוח המייצגים יהיו כקבוע בפסקאות 39 – 40 לעיל.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 1039-05-08 סילורה נ' בנק לאומי לישראל בע"מ ואח'

- 1 43. רו"ח אלי גולדשטיין, ממשרד רואי החשבון רווח-רביד, ממונה בזאת כממונה לצורך ביצוע
- 2 הסדר הפשרה המתוקן. הממונה יפעל בהתאם למפורט בסעיפים 20 – 26 להסדר הפשרה
- 3 המתוקן, בכפוף לאמור בפסק דין זה. הממונה יגיש לבית המשפט את הדוחות המפורטים
- 4 בסעיף 22 להסדר הפשרה המתוקן, במועדים שנקבעו שם. הממונה יסיים את תפקידו עם מתן
- 5 אישור בית המשפט לדוח הסופי שיגיש.
- 6
- 7 44. באי הכוח המייצגים יפקחו על ביצוע הסדר הפשרה. חבר קבוצה אשר נתקל בבעיה בקשר
- 8 לביצוע הסדר הפשרה, יהיה זכאי לפנות לבאי הכוח המייצגים, והם יטפלו בתלונתו מול הבנק
- 9 מבלי שחבר הקבוצה יידרש לשלם שכר טרחה או כל תשלום אחר בגין הטיפול.
- 10
- 11 45. הצדדים יפעלו לפרסום הסדר הפשרה, בהתאם למפורט בסעיפים 34 – 35 להסדר הפשרה
- 12 המתוקן, וזאת בכפוף לשינויים המפורטים להלן:
- 13 א. בהודעה שתפורסם בעיתונות (נספח ו) ימולאו החסרים בהתאם לקביעות פסק דין זה, וכן
- 14 יבוצעו השינויים הבאים:
- 15 1. סעיף יב - ההפניה לנוסח הסדר הפשרה המתוקן לא תהיה למזכירות בית המשפט
- 16 אלא לכתובת אינטרנט בה ניתן יהיה לעיין או להוריד את הסדר הפשרה המתוקן
- 17 וכן לעיין או להוריד פסק דין זה (מובהר בזאת כי ניתן להפנות לבאי כוח הקבוצה
- 18 ולפנקס התובענות הייצוגיות, אולם אין בכך די).
- 19 2. לפני סעיף יד יתווסף סעיף בו יאמר באותיות מודגשות: **"חבר קבוצה אשר נתקל**
- 20 **בבעיה בקשר לביצוע הסדר הפשרה, זכאי לפנות לבאי הכוח המייצגים, לפי**
- 21 **הכתובת המפורטת בסעיף ג' לעיל, ותלונתו תטופל על ידם מבלי שיידרש לשלם**
- 22 **שכר טרחה או כל תשלום אחר בגין הטיפול"**.
- 23 3. סעיף יד – במקום **"תוכן הודעה זו"** יאמר **"נוסח הודעה זו"**.
- 24 ב. בהודעה האישית שתשלח לחברי הקבוצה לפי סעיף 35(ב) להסדר הפשרה המתוקן (נספח
- 25 ח) בשורה השנייה של הפסקה השנייה, לאחר המילים **"עשויים להיות זכאים לתיקון**
- 26 **יתרת החובה או לתשלום"** יתווסף **"של 2,500 ש"ח"**.
- 27
- 28 46. בסיום פסק הדין אבקש להודות לבודק, פרופ' אורן בר-גיל, וליועץ, פרופ' ראיין בוב, על חוות
- 29 דעתם היסודית והמעמיקה, אשר תרמה רבות לקידום הדיון בתיק זה.
- 30
- 31
- 32

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 1039-05-08 סילורה נ' בנק לאומי לישראל בע"מ ואח'

1 47. המזכירות תעביר פסק דין זה למנהל בתי המשפט על מנת שיעדכן את פנקס התובענות
2 הייצוגיות.

3

4

תז"פ 15.2.2015

5

6

ניתן היום, כ"ה תמוז תשע"ד, 23 יולי 2014, בהעדר הצדדים.

7

8

9

פרופ' עופר גרוסקופף, שופט

10

11

12

13

14

15

16